

מצות הדלקת המנורה

שמות כ"ז

כ: וְאַתָּה תִּצְוֶה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כְּתִיב לְמַאֲוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:
כא בְּאֵהָל מוֹעֵד מִחוּץ לַפְּרֹכֶת אֲשֶׁר עַל־הַעֲדַת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְרֹן וּבְנָיו מִעֵרֵב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי ה'
חֹקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

רש"י

להעלות נר תמיד. מדליק עד שתהא שלכבת עולה מאליה:
תמיד. כל לילה ולילה קרוי תמיד, כמו שאתה אומר (צמדבר כח ו) עולת תמיד, ואינה אלא מיום ליום.
וכן צמנחת חזיתין נאמר (ויקרא ו יג) תמיד, ואינה אלא מחליתה צצק ומחליתה צערב. אבל תמיד
האמור צלחם הפנים משבת לשבת הוא:
(כא) מערצ עד צקר – תן לה מדתה שתהא דולקת מערצ עד צקר, ושיערו חכמים חזי לוג ללילי טבת
הארוכין, וכן לכל הלילות, ואם יותר אין צקך כלום:

רמב"ם

ומדרש רבותינו אינו כך, אלא כך שנו בספרי (ריש בהעלותך) "יאירו שבעת הנרות" (במדבר ח:ב),
שומע אני שיהיו דולקין לעולם, ת"ל מערב עד בקר (ויקרא כד ג). אי מערב עד בקר, יכול יהיו
דולקים מערב עד בקר ויכבם, ת"ל יאירו שבעת הנרות. הא כיצד, יאירו שבעת הנרות מערב עד
בקר. לפני ה' תמיד (שם), שיהא נר מערבי דולק תדיר, שממנו מדליקין את המנורה בין
הערבים. ובתורת כהנים (שם כד ב) נמי אמרו כך להעלות נר תמיד, שיהא נר מערבי תדיר.
וקתני התם, מצאו שכבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה, דאפילו ביום נמי מדליק נר מערבי לפי
שהוא תמיד לעולם:

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה כה

המצוה הכ"ה היא שנצטוו הכהנים להדליק הנרות תמיד לפני י"י והוא אמרו יתעלה (ר"פ תצוה)
באהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות יערוך אותו אהרן ובניו. וזו היא מצות הטבת הנרות

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ג

י' דישון המנורה והטבת הנרות בבוקר ובין הערבים מצות עשה שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו,
והדלקת הנרות דוחה את השבת ואת הטומאה כקרבנות שקבוע להן זמן שנאמר להעלות נר
תמיד.

י"א וכמה שמן הוא נותן לכל נר, חצי לוג שמן שנאמר מערב עד בקר תן לו כמדה שיהיה דולק מערב עד בקר,
ואין מחנכין את המנורה אלא בהדלקת שבעה נרותיה בין הערבים.

י"ב מהו דישון המנורה, כל נר שכבה מסיר הפתילה וכל השמן שבנר ומקנחו ונותן בו פתילה
אחרת ושמן אחר במידה והוא חצי לוג, וזה שהסיר משליכו במקום הדשן אצל המזבח עם דישון
המזבח הפנימי והחיצון ומדליק נר שכבה, והדלקת הנרות היא הטבתם, ונר שמצאו שלא כבה
מתקנו.

י"ג) נר מערבי שכבה אין מדליקין אותו אחר דשונו אלא ממזבח החיצון, אבל שאר הנרות כל נר שכבה מהן מדליקו מנר חבירו
רמב"ם הלכות תמידין ומוספין הקדמה
(ו) להדליק נרות בכל יום.
מנין המצוות בהקדמה ליד
כ"ה. לערוך נרות במקדש שנא' יערוך אותו אהרן ובניו

טעמי המצוה:

מסכת מנחות דף פו:

צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך - אמר רבי שמואל בר נחמני: אליך - ולא לי, לא לאורה אני צריך (- שתהיה רואה היכן אתה יוצא, והיכן אתה נכנס במקדש. **תנחומא**)

ספר החינוך מצוה צח

משרשי המצוה, שציונו השם יתברך להיות נר דולק בבית הקדוש להגדלת הבית לכבוד ולתפארת בעיני הרואים, כי כן דרך בני איש להתכבד בבתייהם בנרות דולקין, וכל ענין ההגדלה בו כדי שיכניס האדם בלבו כשיראהו מורא וענוה, וכבר אמרנו כי במעשה הטוב הכשר הנפש. וכל זה טוב על היסוד הבנוי לנו כי הכל נגזר מצד המקבלים, עם היותי מאמין באמת כי יש למקובלים בענינים אלה חכמות נכבדות וסודות נפלאים. ואולם גם אנחנו נכתוב הנראה כפשוטן של דברים, והכל לשם שמים.

ספר מורה הנבוכים חלק שלישי פרק מה

ואחר כן הושמה מנורה לפניו, לכבוד ולתפארת לבית, כי הבית שדולק בו הנר תמיד הנסתר בפרכת יש לו בנפש מעלה גדולה, וכבר ידעת חזוק התורה באמונת גדולת המקדש ויראתו, עד שיגיע לאדם מדת הענוה והחמלה ורכות הלבב כשיראהו :

ישעיהו כ"ד:טו

"על־כן בָּאֲרִים כְּפָדוּ ה'..."

מסכת שבת דף כב:

מתיב רב ששת: "מחוץ לפרוכת העדת יערך אתו אהרן מערב עד בקר לפני ידוד תמיד חקת עולם לדרתיכם" (ויקרא כ"ד), וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו; **אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל.**
מאי עדות? אמר רב: זו נר מערבי, שנותן בה שמן כמדת חברותיה, וממנה היה מדליק ובה היה מסיים. ולמאן דאמר לפון ודרוס מונחים - אמלעי קרי מערבי, על שם שהיה פיו כנגד מערצ וכל שאר הכרות כלפי האמלעית, דכתיב אל מול פני המנורה דהיינו אמלעי יאירו וגו', של לפון היו פונות לדרוס, ושצדרוס פונות ללפון.

כב. -אמר רב יהודה אמר רב אסי (אמר רב): אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה

ר"ן (מס' שבת ד' ט.)

אסור להשתמש לאורה - פירוש כל תשמישין ואפילו תשמיש מצוה, דכיון שעל ידי נס שנעשה במנורה תקנוה, עשאוה כמנורה שאין משתמשים בה כלל